

Τάσος Ανθουλιάς

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Μια προσπάθεια να παρουσιαστεί η περίοδος της Τουρκοκρατίας στην ιστορία της Ελλάδας με πολύ απλά κείμενα και χαρακτηριστικές εικόνες ώστε να γίνει αντιληπτή η εξέλιξη της πραγματικότητας και ο εντοπισμός βασικών στοιχείων και αλλαγών.

ΧΕΛΙΔΟΝΙ 2023

Οι Οθωμανοί έφτασαν στα Βαλκάνια όταν η Βυζαντινή αυτοκρατορία είχε ήδη χάσει τη δύναμή της από την Τέταρτη Σταυροφορία και την προσωρινή κατάλυση της υπόστασής της το 1204.

Στη φωτογραφία η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους – πίνακας του Ντελακρουά.

Κατά τη διάρκεια των τριών ημερών λεηλασίας της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους, χάθηκαν πολλά πολύτιμα έργα τέχνης, πολλές βιβλιοθήκες λαφυραγωγήθηκαν και πολλά χειρόγραφα καταστράφηκαν, ενώ η Αγία Σοφία λεηλατήθηκε ανελέητα. Τα τέσσερα ορειχάλκινα άλογα που αποτελούσαν ένα από τα καλύτερα στολίδια του Ιππόδρομου της Κωνσταντινούπολης, μεταφέρθηκαν στη Βενετία, όπου και διακοσμούν μέχρι σήμερα την πρόσοψη του καθεδρικού ναού του Αγίου Μάρκου.

Η μάχη του Έβρου, το 1371, ήταν μία από τις πολλές στην ιστορία των Σερβοτουρκικών πολέμων, με το τέλος της οποίας η Μακεδονία καθώς και άλλα τμήματα του ελλαδικού

χώρου περιήλθαν υπό τον έλεγχο των Οθωμανών. Ήταν μέρος της εκστρατείας των Οθωμανών για την κατάληψη των Βαλκανίων. Μετά τη μάχη του Έβρου έγινε η κατάληψη της Δράμας, της Καβάλας και των Σερρών.

Το 1453 γίνεται η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τον Μωάμεθ τον Δεύτερο τον Πορθητή. Στη συνέχεια οι Οθωμανοί πηγαίνουν προς τον Νότο, καταλαμβάνουν την Αθήνα το 1458 και προχωρούν στην Πελοπόννησο το 1460.

Το 1579 ολοκληρώνεται η τυπική κατάκτηση των Κυκλάδων. Η Κύπρος έπεσε στα χέρια των Οθωμανών το 1571. Και η Κρήτη, που ήταν υπό τον έλεγχο των Βενετών, κατακτήθηκε το 1669 από τους Οθωμανούς μετά από 21 χρόνια πολιορκίας του Ηρακλείου. Οι Οθωμανοί προσπάθησαν να κατακτήσουν και τα Επτάνησα, αλλά τους απέκρουσαν οι Βενετοί.

Η πολιορκία του Ηρακλείου Κρήτης (Candia)

Την εδραίωση της οθωμανικής κυριαρχίας ακολούθησαν δύο διαφορετικά ρεύματα ελληνικής μετανάστευσης. Το πρώτο ρεύμα συνδέθηκε με Έλληνες διανοούμενους, όπως ο Βασίλειος Βησσαρίων, ο Γεώργιος Πλήθων Γεμιστός και ο Μάρκος Μουσούρος, που μετανάστευσαν σε άλλες χώρες της Δυτικής Ευρώπης συμμετέχοντας στο πέρασμα από τον Μεσαίωνα στην Αναγέννηση. Η δεύτερη μετανάστευση, κυρίως εσωτερική, συνδέεται με μετακινήσεις των Ελλήνων που άφησαν τις πεδιάδες της ελληνικής χερσονήσου και εγκαταστάθηκαν σε ορεινές περιοχές, όπου το άγριο τοπίο έκανε δύσκολη τη διοικητική και τη στρατιωτική παρουσία για τους Οθωμανούς.

Ο σουλτάνος εγκαταστάθηκε το 1453 στην Κωνσταντινούπολη που έγινε η νέα πρωτεύουσα της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Η Οθωμανική διοίκηση των επαρχιών χαρακτηρίστηκε από δύο βασικές λειτουργίες. Οι τοπικοί διαχειριστές στις επαρχίες είχαν στρατιωτικό ρόλο και οικονομικό ως εισπράκτορες του φόρου. Η στρατιωτική οργάνωση είχε φεουδαρχικό χαρακτήρα. Το ιππικό του σουλτάνου ήταν πλήρως οθωμανικό και είχε παραχωρηθεί γη στους ιππείς, σε μεγάλα ή σε μικρά μερίδια, ανάλογα με τον βαθμό των ιππέων. Όλοι οι μη-μουσουλμάνοι απαγορευόταν να ιππεύουν, κάτι που έκανε το ταξίδι και την εσωτερική κινητικότητα δύσκολη.

**Ο θρόνος
του
Σουλτάνου**

Το κατακτημένο έδαφος μοιράστηκε σε Οθωμανούς ευγενείς, οι οποίοι το διατηρούσαν ως φέουδο υπό την εξουσία του σουλτάνου. Αυτή η γη δεν μπορούσε να πουληθεί ή να κληρονομηθεί, αλλά επανερχόταν στην κατοχή του σουλτάνου, όταν πέθαινε ο φεουδάρχης. Οι Οθωμανοί βασικά εγκατέστησαν αυτό το φεουδαρχικό σύστημα πάνω στο υπάρχον σύστημα. Οι αγρότες διατήρησαν τη δική τους γη και η κυριαρχία τους πάνω στη γη τους παρέμεινε κληρονομική και αναπαλλοτρίωτη. Δεν επιβλήθηκε στρατιωτική θητεία για τον αγρότη στην οθωμανική διοίκηση.

**Οθωμανός
σπαχής**

Η φορολογία της οθωμανικής διοίκησης ήταν βαριά, περιλαμβάνοντας και «προσφορά παιδιών». Οι Οθωμανοί απαιτούσαν ένα αρσενικό παιδί στα πέντε σε κάθε χριστιανική οικογένεια να οδηγείται μακριά από την οικογένεια στο σώμα των Γενιτσάρων για στρατιωτική εκπαίδευση στον στρατό του σουλτάνου.

**Η “προσφορά παιδιών”
το “παιδομάζωμα”**

Το Οθωμανικό κράτος είχε θεοκρατικό χαρακτήρα και το καθεστώς των υπηκόων βασιζόταν στον Ισλαμικό νόμο. Οι Χριστιανοί και οι Εβραίοι, σαν μη-μουσουλμάνοι, ήταν σε δεύτερη μοίρα και αυτό είχε εφαρμογή στην καθημερινή τους ζωή. Ήταν αυστηρά διαχωρισμένοι από τους μουσουλμάνους, ζώντας σε ξεχωριστές συνοικίες στις ίδιες πόλεις. Δεν ήταν ελεύθεροι να αναμιγνύονται με τη μουσουλμανική κοινωνία ούτε να έχουν κάποια αξιόλογη συμμετοχή στην πνευματική ζωή των μουσουλμάνων. Μέχρι τα μέσα του 18ου αιώνα οι μη-μουσουλμάνοι υφίσταντο ένα πλήθος περιορισμών, ακόμα και στην εμφάνιση και στη συμπεριφορά τους προς τους μουσουλμάνους.

Οι προεστοί ή πρόκριτοι ή κοτζαμπάσηδες ήταν κοινοτικοί άρχοντες επικεφαλής σε επίπεδο επαρχίας των ελληνικών χριστιανικών κοινοτήτων (ως δεύτερη βαθμίδα της αυτοδιοίκησης). Οι προεστοί εκπροσωπούσαν τις χριστιανικές κοινότητες σε όλες τις σχέσεις που αφορούσαν την Οθωμανική εξουσία – μεταξύ αυτών οι διοικητικές, οι οικονομικές και οι διαδικασίες τήρησης της τάξης. Είτε διορίζονταν από την Οθωμανική διοίκηση είτε εκλέγονταν από τους δημογέροντες των κατά τόπους χωριών.

**Ο Ιωάννης Λογοθέτης
πρόκριτος
της Λιβαδειάς**

Η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας υποβαθμίστηκε κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής περιόδου της χώρας. Η ζωή έγινε σε μεγάλο βαθμό αγροτική και εφαρμόστηκε βαριά φορολογία στον χριστιανικό πληθυσμό. Πολλοί Έλληνες αναγκάστηκαν να στραφούν σε καλλιέργειες ή στο ψάρεμα, ώστε να εξασφαλίσουν την αυτάρκειά τους σε τροφή, ενώ σε προηγούμενες εποχές η ελληνική επικράτεια ήταν καλά αναπτυγμένη και αστικοποιημένη. Εξάιρεση σε αυτόν τον κανόνα ήταν η Κωνσταντινούπολη όπου ζούσαν πολλοί εύποροι Έλληνες.

Μεγάλο μέρος του εμπορίου της Οθωμανικής αυτοκρατορίας αφέθηκε στους Χριστιανούς (όπως και στους Εβραίους). Αυτή η «ανοχή» ήταν αναγκαστική αφού η άρχουσα μουσουλμανική ελίτ ήταν μια κοινωνία πολεμιστών που περιφρονούσε το εμπόριο.

Κλέφτες ονομάζονταν τα μέλη ένοπλων παράνομων ομάδων του βουνού, οι οποίοι έδωσαν το όνομά τους στα φημισμένα κλέφτικα δημοτικά τραγούδια. Η κατάκτηση του ελλαδικού χώρου από τους Οθωμανούς ώθησε κάποιους από τους πληθυσμούς των πεδινών περιοχών στο να αποσυρθούν σε άγονες ορεινές περιοχές. Στις καινούριες συνθήκες ζωής τους στο σκληρό αυτό περιβάλλον δημιουργήθηκε και η ψυχοσύνθεση του αντάρτη, του ανυπότακτου, οποίος καταφεύγει στην αρπαγή, για την ηθική ικανοποίησή του αλλά και για λόγους επιβίωσης.

Οι αρματολοί ήταν ένοπλοι Χριστιανοί τους οποίους προσεταιρίζονταν οι Οθωμανικές αρχές και τους ανέθεταν την τήρηση της τάξης σε μια περιοχή – στο αρματολίκι. Ο αρματολισμός υπήρχε σε κάποιο βαθμό και στο Βυζάντιο, όπου οι αρματολοί επάνδρωναν σώματα παρόμοια με αυτά της αγροφυλακής ή χωροφυλακής. Από τις αρχές του 18ου αιώνα έγινε μια ολική μετατόπιση της στάσης των αρματολών και σταδιακής συνεργασίας τους με τους κλέφτες εναντίον της οθωμανικής εξουσίας.

Η αποτυχημένη επανάσταση των Ελλήνων το 1770, γνωστή με την ονομασία Ορλωφικά, ήταν κίνημα ανεξαρτησίας που υποκινήθηκε από τους Ρώσους εναντίον των Οθωμανών κατά τη διάρκεια του Ρωσοτουρκικού πολέμου (1768 ως 1774). Στη διάρκειά της σημειώθηκαν εξεγέρσεις σε διάφορα μέρη της νησιωτικής και ηπειρωτικής Ελλάδας, στην Ήπειρο, στη Θεσσαλία, στη Στερεά Ελλάδα και κυρίως στην Πελοπόννησο. Παράλληλα, οι ναυτικές επιχειρήσεις των Ρώσων στη νότια Πελοπόννησο, στα νησιά του Αιγαίου και στις δυτικές ακτές της Μικράς Ασίας είχαν οδυνηρές συνέπειες για τους εξεγερθέντες. Η ονομασία της επανάστασης προήλθε από το όνομα των υποκινητών της, των Ρώσων αξιωματούχων αδελφών Ορλώφ.

Ο Αλή Πασάς Τεπελενλής (1740 - 1822) ήταν μουσουλμάνος, Αλβανός στην καταγωγή, πασάς των Ιωαννίνων που διαδραμάτισε για περισσότερα από 40 χρόνια σημαντικό ρόλο στην ιστορία της Ηπείρου (και όχι μόνο) από το 1788 όταν και διορίστηκε πασάς των Ιωαννίνων μέχρι τις αρχές της Ελληνικής Επανάστασης. Στο απόγειο της δόξας του κατείχε μια μεγάλη περιοχή του ελλαδικού χώρου, προσπαθώντας να ανεξαρτητοποιηθεί από τις εντολές του σουλτάνου.

Τον Ιανουάριο του 1822 έπειτα από σκληρές διαπραγματεύσεις ο Αλή Πασάς δέχτηκε να παραδοθεί με τον όρο να του

δινόταν αμνηστία και κατέφυγε στο μοναστήρι του Αγίου Παντελεήμονα που βρίσκεται στο νησί της λίμνης των Ιωαννίνων. Εκεί, στις 24 του ίδιου μήνα σκοτώθηκε μετά από σύντομη συμπλοκή, από τον απεσταλμένο του Σουλτάνου, που είχε έρθει δήθεν με το χαρτί της αμνηστίας. Στο παλάτι του Αλή Πασά είχαν συγκεντρωθεί αρκετοί Έλληνες λόγιοι και επιστήμονες και τα Ελληνικά ήταν η επίσημη γλώσσα της Αυλής του. Τελευταία του σύζυγος ήταν η Κυρά-Βασιλική.

**Η Κυρα-
Βασιλική
με τον
Αλή Πασά**

Οι Σουλιώτες ήταν μια κοινότητα Αρβανιτών Ορθόδοξων Χριστιανών, που κατοικούσαν στην περιοχή του Σουλίου στην Ήπειρο. Οι Σουλιώτες καθιέρωσαν μια αυτόνομη συνομοσπονδία με μεγάλο αριθμό γειτονικών χωριών σε ένα ενιαίο σύνολο απομακρυσμένων και δύσβατων περιοχών της Ηπείρου. Στην ακμή της ισχύος τους υπολογίζεται ότι η συνομοσπονδία των Σουλιωτών είχε πληθυσμό 12.000 και περισσότερα από 60 χωριά. Πέρα από τα αρβανίτικα, γνώριζαν από τον 18ο αιώνα και τα ελληνικά, στα οποία ήταν αποκλειστικά και όλα τους τα γραπτά, όπως συνέβαινε με τους αλβανόφωνους της περιοχής.

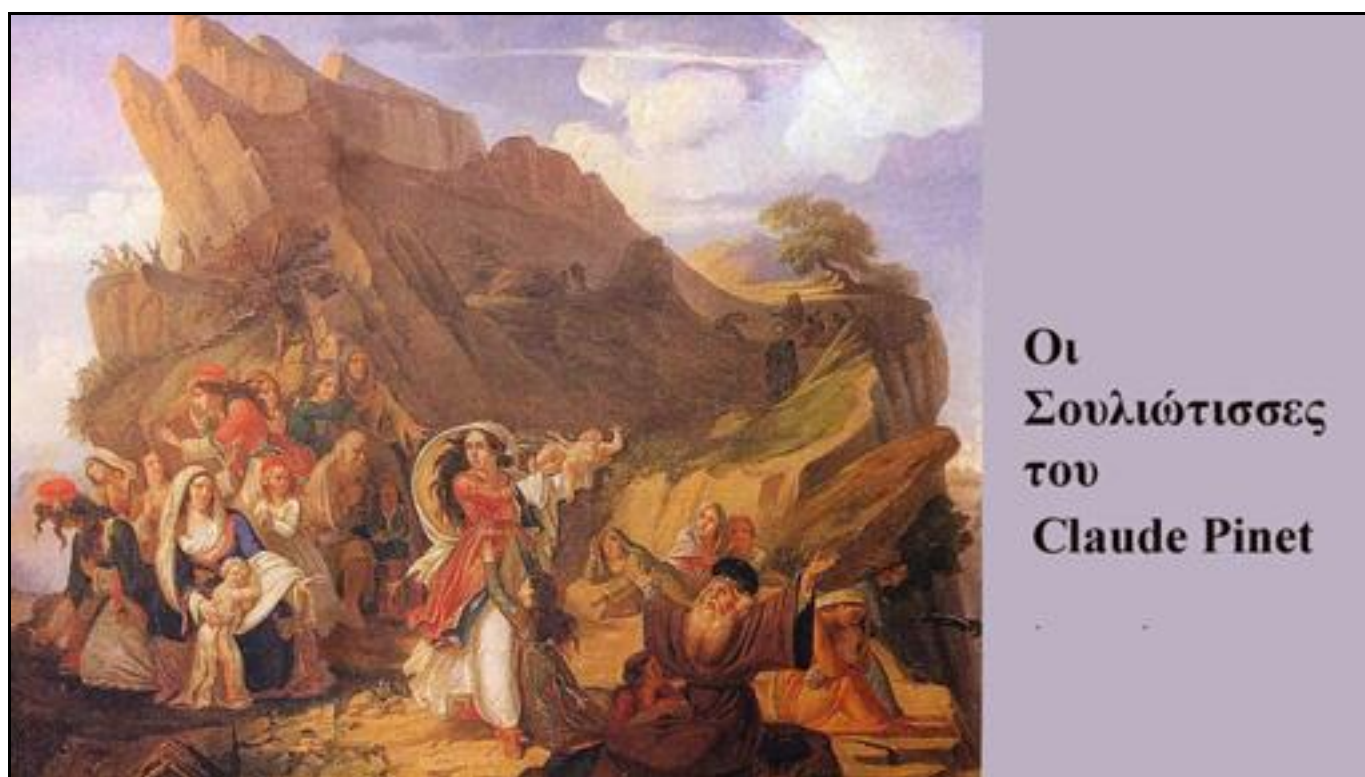
Οι Σουλιώτες είναι ιδιαίτερα γνωστοί για την ένοπλη αντίστασή τους απέναντι στον Αλή Πασά των Ιωαννίνων, ο οποίος μετά από τρεις πολέμους κατάφερε να τους εκδιώξει από το Σούλι το 1803, οπότε κατέφυγαν στα Επτάνησα.

Συνεισέφεραν στην Ελληνική Επανάσταση του 1821 με ηγέτες όπως τον Μάρκο Μπότσαρη και τον Κίτσο Τζαβέλλα.

**Ο θάνατος
του Μάρκου
Μπότσαρη
(πίνακας του
Lipparini)**

Ο χορός του Ζαλόγγου είναι θρύλος με πυρήνα ιστορικό γεγονός που συνέβη μετά την οριστική κατάληψη του Σουλίου από τα στρατεύματα του Αλή πασά, τον Δεκέμβριο του 1803. Στην κορυφή του όρους Ζάλογγο εξελίχθηκαν γεγονότα τα οποία είχαν ως αποτέλεσμα μια ομάδα Σουλιωτισσών και Σουλιωτών με τα παιδιά τους να αποφασίσουν να πεθάνουν ελεύθεροι παρά να πέσουν στα χέρια των Τουρκαλβανών. Έτσι, προτίμησαν, με μια πράξη αυτοθυσίας, αντί να ατιμαστούν από τον αιώνιο εχθρό τους να πέσουν από την άκρη του γκρεμού. Ορισμένες πηγές της εποχής ή μεταγενέστερες αναφέρουν πως οι Σουλιώτισσες έπεσαν «εν χορώ» και τραγουδώντας. Η περίπτωση του Ζαλόγγου γρήγορα έγινε γνωστή όχι μόνο στον τουρκοκρατούμενο ελληνικό χώρο αλλά και στην Ευρώπη, κατά την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης, προκαλώντας ιδιαίτερη συγκίνηση και θαυμασμό.

Η φοίτηση στα σχολεία μέσης και ανώτερης βαθμίδας ήταν αποκλειστικό προνόμιο των αρρένων. Αυτό ήταν αποτέλεσμα και των κοινωνικών αντιλήψεων της εποχής και του τρόπου οργάνωσης των σχολείων. Η πλειοψηφία των μαθητών προερχόταν από τα λαϊκά στρώματα. Αυτή η κατάσταση ήταν αποτέλεσμα της εκπαιδευτικής πολιτικής του Οικουμενικού Πατριαρχείου που καθιέρωσε τη δωρεάν φοίτηση στα σχολεία. Στα αρχικά σχολεία η εκπαίδευση στηριζόταν στο ιερό θρησκευτικό βιβλίο των Χριστιανών χωρίς αυτό να σημαίνει πως αποσκοπούσε στην κατήχηση των παιδιών, αλλά στην εκμάθηση γραφής και ανάγνωσης. Τα παιδιά των αξιωματούχων και των ευπόρων έκαναν μαθήματα στο σπίτι τους μόνα τους ή σε μικρές ομάδες μαθητών βάσει της ίδιας οικογενειακής ή

κοινωνικής προέλευσης. Ζητούσαν τα παιδιά τους να διδάσκονται άλλα πιο ολοκληρωμένα μαθήματα από εκείνα που διδάσκονταν τα παιδιά των κοινών σχολείων.

Το κρυφό
σχολειό
(του
Ν. Γύζη)

Η Μεγάλη του Γένους Σχολή είναι το αρχαιότερο σε λειτουργία εκπαιδευτικό ίδρυμα του Ελληνισμού. Επανιδρύθηκε το 1556 μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης ως συνέχεια της Οικουμενικής Πατριαρχικής Σχολής που ιδρύθηκε τον 4ο αιώνα από τον Μεγάλο Κωνσταντίνο.

Η Ευαγγελική Σχολή Σμύρνης ήταν ένα μορφωτικό ίδρυμα της ελληνικής κοινότητας της Σμύρνης, ένα από τα σημαντικότερα της εποχής για τον Ελληνισμό. Το 1708 είχε ιδρυθεί και λειτουργούσε το λεγόμενο «παλαιό σχολείο», στο οποίο δίδασκε ο Αδαμάντιος Ρύσιος, παππούς του Αδαμάντιου Κοραή. Το 1733 υπογράφεται η ιδρυτική πράξη της Ευαγγελικής Σχολής, η οποία δέκα χρόνια αργότερα, την 1η Δεκεμβρίου 1743, με ένα δεύτερο έγγραφο ονομάστηκε «Σχολείον των ευαγγελικών εντολών και Φροντιστήριον πάντων των ελληνικών μαθημάτων». Το 1922, κατά τη Μικρασιατική Καταστροφή, η πυρκαγιά που αποτέφρωσε το μεγαλύτερο μέρος της Σμύρνης κατέστρεψε και τη Σχολή.

Η Μαρουτσαία Σχολή ήταν φημισμένη Ελληνική Σχολή στα Ιωάννινα. Ιδρύθηκε το 1742 με πρώτο σχολάρχη τον Ευγένιο Βούλγαρη, ο οποίος άνοιξε νέους ορίζοντες στο πνευματικό στερέωμα της χώρας. Στη σχολή αυτή είχε συσταθεί σύλλογος από μια ομάδα μαθητών, ο οποίος στο όνομα της Αγίας Τριάδας διά των γραμμάτων θα φρόντιζε περί της ελευθερίας του Γένους. Μέλος αυτής της εταιρείας ήταν και ο Κοσμάς ο Αιτωλός.

Λόγω έλλειψης πόρων η Σχολή έπαψε να λειτουργεί και στη θέση της ιδρύθηκε η Καπλάνειος Σχολή, η οποία κάηκε, ξανακτίστηκε και λειτουργεί σήμερα ως σχολικό συγκρότημα.

Η Καπλάνειος Σχολή σήμερα

Ο Ευγένιος Βούλγαρης (1716 - 1806) ήταν Έλληνας κληρικός, παιδαγωγός, δάσκαλος του Γένους, μεταφραστής του Βολταίρου και διαπρεπής στοχαστής του Νεοελληνικού Διαφωτισμού. Με τη διδασκαλία του και τα συγγράμματά του εγκαινίασε μια νέα εποχή στην ιστορία της ελληνικής παιδείας. Οι φιλελεύθερες ιδέες του προετοίμασαν το έδαφος για τον ελληνικό Διαφωτισμό. Καταπληκτική είναι η συγγραφική παραγωγή του τόσο για τον όγκο όσο και για την ποικιλία της. Έγραψε πραγματείες επί παντός επιστητού: νομικές, ιστορικές,

θεολογικές, γραμματικές, γλωσσικές, αστρονομικές, πολιτικές, μαθηματικές, αρχαιολογικές, περί μουσικής, περί ανεξιθρησκίας, περί ευθανασίας και περί παλιρροιών.

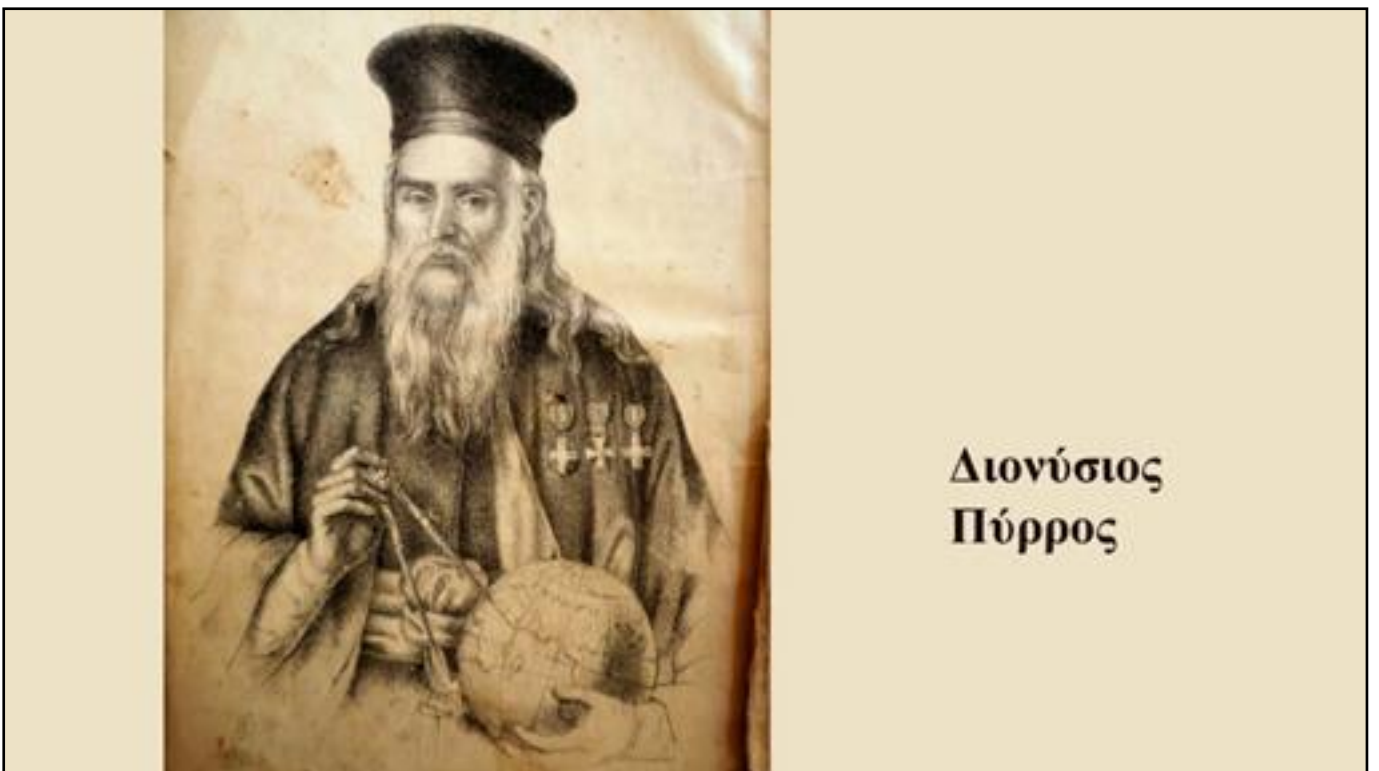
Η Αθωνιάδα Ακαδημία ιδρύθηκε το 1750 και στεγάστηκε σε κτίριο της Μονής Βατοπεδίου με σκοπό τη διάδοση της ελληνικής παιδείας. Από τους πρώτους διευθυντές

της Ακαδημίας ήταν ο Ευγένιος Βούλγαρης. Η Ακαδημία σύντομα απέκτησε ιδιαίτερη φήμη και προσέλκυσε μεγάλο αριθμό σπουδαστών. Το 1821 διέκοψε τη λειτουργία της.

**Ερείπια της
Αθωνιάδος
Ακαδημίας**

Η Σχολή Ιωάννου Ντέκα λειτούργησε στην Αθήνα από το 1757 ως την Ελληνική Επανάσταση του 1821 στη σημερινή οδό Μητροπόλεως μεταξύ των οδών Ευαγγελιστρίας και Αιόλου. Ιδρύθηκε από τον Ιωάννη Ντέκα, που γεννήθηκε το 1680 στην Αθήνα και πέθανε το 1762 στην Βενετία, όπου είχε διαπρέψει στο εμπόριο, σε συνεργασία με τον εξάδελφό του Μιχαήλ Ντέκα που υπήρξε άνθρωπος των γραμμάτων στην Οθωμανική Αθήνα. Ένας από τους διδασκάλους της Σχολής ήταν ο Διονύσιος Πύρρος, ο οποίος έφτιαξε βοτανικό κήπο με 300 είδη φυτών και μουσείο με 300 είδη ορυκτών.

**Διονύσιος
Πύρρος**

Η Μηλιώτικη Σχολή ήταν ένα ελληνικό σχολείο που λειτούργησε στις αρχές του 19ου αιώνα στις Μηλιές του Πηλίου. Η Σχολή ιδρύθηκε από τον Γρηγόριο Κωνσταντά και τον Άνθιμο Γαζή. Στη Σχολή, εκτός από τα εγκύκλια μαθήματα, διδασκόταν και η φιλοσοφία και οι φυσικές επιστήμες σε ανώτερο για την εποχή επίπεδο. Το όραμα των ιδρυτών της, να λειτουργήσει ως ανώτερο εκπαιδευτικό ίδρυμα, δεν μπόρεσε να ολοκληρωθεί, καθώς μεσολάβησε η Επανάσταση του 1821 και η περιοχή του Πηλίου έμεινε εκτός των ορίων του πρώτου Ελληνικού κράτους.

Ανάμεσα στους δασκάλους του Γένους ξεχωρίζουν για τη δράση τους ο λόγιος επαναστάτης Ρήγας Βελεστινλής και ο Αδαμάντιος Κοραής, ένας Έλληνας φιλόλογος φημισμένος και στην Ευρώπη.

Ο Ρήγας Βελεστινλής και ο Αδαμάντιος Κοραής υποβαστάζουν την Ελλάδα

Πίνακας σε χαρτόνι
του λαϊκού ζωγράφου
Θεόφιλου

Ο Ρήγας Βελεστινλής (1757 - 1798) ήταν Έλληνας συγγραφέας, πολιτικός, στοχαστής και επαναστάτης. Θεωρείται εθνομάρτυρας και πρόδρομος της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Ονομάστηκε Φεραίος από τους κατοπινούς λόγιους. Το 1790 κατέφυγε στη Βιέννη, την οποία έκανε έδρα της επαναστατικής δράσης του. Εκεί τύπωσε τον πατριωτικό ύμνο «Θούριος», τη «Χάρτα της Ελλάδας» και τα άλλα του έργα. Ο Ρήγας συνελήφθη στην Τεργέστη. Μετά από βασανισμούς σε παραποτάμιο φρούριο του Βελιγραδίου, στραγγαλίστηκε μαζί με επτά συντρόφους του. Τα πτώματά τους ρίχτηκαν στον Δούναβη.

Ο Αδαμάντιος Κοραΐς (1748 - 1833) ήταν Έλληνας φιλόλογος με βαθιά γνώση του ελληνικού πολιτισμού. Ο Κοραΐς είναι ένας από τους σημαντικότερους εκπροσώπους του νεοελληνικού διαφωτισμού και μνημονεύεται, ανάμεσα σε άλλα, ως πρωτοπόρος στην έκδοση έργων αρχαίας ελληνικής γραμματείας. Πήγε στο Παρίσι τις παραμονές της Γαλλικής επανάστασης Εκεί γνωρίστηκε με πολλούς επαναστάτες και φιλελεύθερους όπως ο μετέπειτα πρόεδρος των ΗΠΑ Τόμας Τζέφερσον. Έμεινε στη Γαλλία και ασχολήθηκε με την εθνική αφύπνιση και τη δημιουργία και εξάπλωση ενός πολυδαίδαλου δικτύου μεταφοράς ελληνικών βιβλίων κάτω από τη μύτη των Τούρκων στην υπόδουλη ελληνική επικράτεια. Εξέδωσε 66 τόμους βιβλίων.

Θα τελειώσουμε αναφέροντας τον ιστορικό Κωνσταντίνο Παπαρρηγόπουλο (1815 - 1891) που ήταν ο «πατέρας» της ελληνικής ιστοριογραφίας μετά την απελευθέρωση από τον Οθωμανικό ζυγό. Είναι ο θεμελιωτής της αντίληψης της ιστορικής συνέχειας της Ελλάδας από την αρχαιότητα ως σήμερα, αφού καθιέρωσε στη διδασκαλία του στο Πανεπιστήμιο Αθηνών την τριμερή διαίρεση της ελληνικής ιστορίας: αρχαία, μεσαιωνική και νέα. Πιστεύεται ότι έθεσε τις βάσεις για τη διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας της νεοελληνικής κοινωνίας.

